

ΧΑΜΕΝΟ ΟΝΕΙΡΟ

Βρέθηκα πάλι, όπως έναν καιρό, στη χώρα που γεννήθηκα. Καί γνώρισα παιδί τόν εαυτόν μου, όπως και τότε. Καθόμουν, όπως συνείδησα μικρός, απάνω στής επαλξες του κάστρου, που ζώνει τη χώρα και τὸ λιμάνι τὸ ἥσυχο μὲ τὰ λιγοστά καΐκια, τ' ἀραγμένα στὰ θολὰ νερά του.

Τὸ κῦμα φουσκωμένο ἔρχονταν καὶ ξεθύναινε στὰ πόδια μου· καὶ χτυποῦσε κ' ἔσκαβε τὰ χοντρά θέμελα τοῦ κάστρου, αἰῶνες τώρα. Τάτρωγε, τὰ κούφωνα, καὶ ὁμως δὲ γκρέμιζε τὸ γίγαντα, ποῦ στέκονταν, θαρροῦσες, ἀνάλαφρος απάνω στὸ νερό.

Ἐμεινα ἑκεῖ λησμονημένος· παραδομένος σιῶν κυμάτων τ' ἀχολόγημα τ' ἀκάματο, σὶ ἀγνάντεμα τοῦ κάμπου τ' ἀργυροῦ, ποῦ μὲ τραβοῦσε τ' ἄδειο τ' ἀπλωμά του, ἔφενγα ἔτσι ἀθέλητα, μὲ τὸ νοῦ μου, ἀπὸ τῆς χώρας τοὺς θορύβους, ποῦ ἔφταναν ὡς ἐκεῖ σμιχτοὶ καὶ πνίγονταν στὸν πάταγο τὸν πελαγίσιον. Ἐτσι ἀργὸς καὶ ξένοιαστος, βλέποντας τὸ τίποτε, φέροντας τὴ φαντασία μου σὲ μακρονὰ ἀρμενίσματα, ἀργυπρος μαζὺ καὶ κοιμισμένος, θὰ μπορούσα ἓναν αἰῶνα ἐκεῖ νὰ κάθωμαι. Φτάνει ὁ ἥλιος νάλαμπε ἀπὸ πάνω μου κ' ἡ θάλασσα νὰ μὴ στέρευε. Κ' ἔτσι ἡ ζωὴ μου ἄσκοπη, ἀπονη θὰ ζητοῦσα νὰ περνᾷ καὶ νὰ μὴ σώνεται.

Χωρὶς νὰ καταλάβω πῶς, μοῦ φάνηκε νὰ ξύπνησα ἀπὸ κάποιον ὕπνο. Ἦν ἀνεργο ὄνειρο-πόλημα, ποῦ ἀγαποῦσα νὰ μεθῶ μὲ τὸ πιότο του, ἔφυγε ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου. Σὰν ἄνεμος δροσόβολος νὰ πέρασε ἀπὸ μέσα μου, ἀλάφρωσα κ' ἀναφτερώθηκα. Μιά ξένη δύναμη φντεψύτηκε στὰ σπλάχνα μου. Πόθοι, ποῦ ὡς τότε κρύβονταν βαθειά, ξύπνησαν καὶ μὲ συνῆπταν. Τότε κύταξα μὲ ἀλλοιώτικη ματιὰ τὸ πέλαγος. Ἐνοίωσα τί ζητοῦσα. Ἦθελα νὰ πάω μακριά! Νὰ φύγω ἀπὸ τὴ χώρα αὐτὴ, τὴν παραδομένη στὴν κακομοιριά, στὴ φτώχεια καὶ στὴ θλίψη. Νὰ μὴν ἰδῶ πετὰ καὶ τὸ λιμάνι τ' ἀποκοιμισμένο σ' ὕπνο νεκρικό, τὸ γιοματὸ ἀπὸ τὸ βοῦρκο ποῦ ἄφησε τῶν καιρῶν τὸ κατακάθισμα. Νὰ λευτερωθῶ ἀπὸ τοῦ κάστρου αὐτοῦ τὴν

πέτρινη ἀλυσίδα, ποῦ μὲ σκλάβωνε, τριγυρισμένη γύρω στὴν ψυχὴ μου.

Μ' ἀπλωμένα τὰ χέρια πρὸς τὸ πέλαγο, μὲ μάτια ποῦ θ' ἄστραφταν ἐκείνη τὴ στιγμή, ζήτησα ἀπ' αὐτὸ τὴ λευτεριά μου. Κ' ἐκεῖ, σὶ ἀόρατο σημάδι τοῦ νεροῦ, ποῦ καρφώθηκε ἡ ματιὰ μου, ἓνα εἶδωλο καραβιοῦ ἀμφίβολο ἀναστυλώθηκε.

Θὰ βγῆκε ἀπὸ τὴ θάλασσα, γιατί ἀλλοιῶς θὰ τῷχα ξεχωρίση ἀπὸ μοκρονὰ, καθὼς θὰ πρόβαινε. Καὶ τώρα, νὰ ποῦ κινιῶνταν ἡμερο κ' ἀγαλινδ, σὰ νὰ μὴν ἔνοιωθε τὴν τρικυμιὰν ποῦ μάνιαζε τριγύρω του. Κ' ὁμως αὐτὸ δὲ σάλενε πέρα ἀπὸ τοῦ δρόμου τ' αὐλάκι, τὸ χαραγμένο, θάλλεγες, ἀπὸνα σοφὸ χέρι. Κ' ὁμως τὰ πλατεῖα παννιὰ τοῦ καραβιοῦ δὲ φούσκωναν κ' ἂν ἦταν ἀπλωμένα.

Εἶχε βάλῃ πλώρα τὸ Καράβι ἴσα κατὰ τὴν χώρα μας. Κ' ἐγὼ, μόλις τ' ἀντίκρυσσα, κατάλαβα πῶς θ' ἄρχονταν ἐκεῖ. Κ' εἶπα πῶς θ' ἄρχονταν νὰ πάρῃ ἔμένα! Μ' ἄγρια, μ' ἀχόρταστη προσήλωσι τ' ἀκολουθοῦσα, ὅσο πλησίαζε. Κ' ὅλο καὶ πλησίαζε! Κ' ἔβγαινε ἀπὸ τὴν καταχνιά του, ποῦ τ' ἀγκάλιαζε, σὰν κάποια χώρα ὁμορφοστόλιστη, ποῦ μὲ τὸ ξύπνημά της, τὸ πρωτὶ, τινάζει κάθε ἀχνόπεπλο ἀπὸ τὸ κορμί της. Ὡ πλάσμα ἐσὺ, ποῦ δὲν τολμοῦσα νὰ σὲ ζωγραφίσω τόσο ὄνειρευτὸ στὴ φαντασίᾳ μου ὅπως σὲ βλέπω! Ἐλα!

Ἦρθε ἀπαλὰ κ' ἄραξε ἀντίκρυ ἀπὸ τὸ κάστρο. Ἐμπρὸς στὰ μάτια μου, ποῦ τὸ θωροῦν, ποῦ θαμαίνονται. Ἀγκυρα δὲν ἀκούστηκε νὰ ποντίξῃ στὸ νερό. Φωνὴ ἀνθρωπινὴ δὲν ἔφτασε. Κ' ὁμως στὸ κατάστρωμα ἀναδεύονταν ἀνθρώποι, ἀμίλητοι κ' ἀθόρυβοι. Προσπάθησα ν' ἀκροαστῶ, ἀλλὰ ἡχος δὲ χτύπησε σὶ ἀφτιά μου. Ἐβλεπα μοναχὰ καὶ σόπαινα!

Ἦταν ἀλήθεια ἓνα θάμπωμα τὸ πλοῖο ἀπὸ τὴν πλώρη του ὡς τὴν πρύμη. Φρεγάτα σὰ νύφη στολισμένη, σὰν παληκάρι ἀρματομένη. Μεγάλῃ, ποῦ δὲ θὰ τὴ χωροῦσαν δυὸ λιμάνια σὰν τὸ δικό μας, τὸ κακόμοιρο. Ψηλὴ, ψηλότερη κ' ἀπὸ τὸ κάστρο μας. Στὴν πλώρη ἔμπρὸς

ἔν' ἀκροστόλι θεόρατο φοβέριζε—γυναικα μαρμαρένια, φτερωτή, μὲ ἓνα σπαθὶ στοὺ χέρι και μ' ἓνα στεφάνι—ἄν θέλῃς διάλεξε. Φαίνονταν σὰ νὰ πετοῦσε, και πετώντας νᾶφτανε ἔτοιμη νὰ κατεβῇ στοὺ κῦμα και νὰ περπατήσῃ. Κι' αὐτὸ τ' ἄγριο θεριὸ, στ' ἀντίκρουσμα τοῦ ποδαριοῦ της, ἡμέρωσε και γίνονταν ἀρνάκι. Ὡ θάμα! Στὴν πλώρη ἔβραζε ἡ ἀνεμοζάλη, και στὴν πρύμη βασίλευε ἡ γαλήνη. Κι' ἀπάνω στοὺ Καράβι, και κοντὰ στοὺ δοιάκι, ἡ ἴδια ἑκείνη, τῆς πλώρης ἡ γυναικα ἡ θεϊκή, φαίνονταν ὁλοζώντανη, κυβερνήτρα ἔδω και βασίλισσα. Και κυβερνοῦσε και βασίλευε!

Μ' ἔπιασε μιὰ ταραχὴ ἀμολόγητη. Δὲν εἶναι καιρὸς νὰ κάθωμαι και νὰ χαζεύω, εἶπα μέσα μου. Γιὰ μένα ἦρθε ἡ φρεγάτα! Λοιπὸν ἔπρεπε νὰ φύγω συντροφίᾳ της! Βιαστικὸς ἄφησα τ' ἀγνάντεμά μου, κ' ἔτρεξα στὴν ἀποβάθρα.

Μοῦ φάνηκε παρᾶξενο ποῦ ἡῦρα ἐκεῖ ὅλη τὴ χώρα συναγμένη. Πότε μάθανε πῶς ἦρθε τὸ καράβι και συνάχτηκαν; Μὲ πρόσωπ' ἀναμμένα μ' ἄγρια φοβερίσματα, πολεμοῦσαν ποῖδες νὰ πάρῃ τοῦ ἀλλουνοῦ τὸν τόπο και νὰ προσπεράσῃ. Ἄξαφνα τὸ πλῆθος σώπησε, γαλήνεψε. Στοῦ λιμανιοῦ τὸ στόμα πρόβαλε μιὰ βάρκα ὁλόλευκη. Παιδιὰ ἀγγελόμορφα, στὰ γαλανὰ ντυμένα, τραβοῦσαν τὰ κουπιὰ. Και στὴν πρύμη, ὁμορφονεῖδες παρόμοιους μὲ τοὺς ἄλλους, στέκονταν ὀρθὸς και δοιάκιζε.

Ἡ βάρκα ἦρθε και πλάγιασε στὴν ἀποβάθρα. Ὅλοι στεκόμαστε ἄφωνοι. Κυτᾶσαμε και δὲ χορταίναμε. Τὶ ναῦτες λιγερόκορμοι και τὶ νυφούλα βάρκα! Χλωμὸς, ἐγὼ, κυρμμένος πίσω ἀπὸ τὸν κόσμο, ἔβλεπα μέσα ἀπὸ τὰ πόδια τῶν ἀντρῶν, γονατιστὸς, μὲ φόβο. Ἡ καρδιά μου πήγαινε νὰ σπάσῃ ἀπ' τὴ λαχτάρα της. Μὲ λόγια φλογερὰ χαιρέτιζε ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου τ' ἀπάρθενα ναντάκια, ἀχνούδωτα παιδιά, ὅμοια μ' ἐμένα. Τὰ καλωσῶριζε και τὰ παρακαλοῦσα νὰ μὲ πάρουν. Ἦθελα κ' ἐγὼ νὰ γίνω ἓνας τους, ἦθελα νὰ γραφτῶ στὴ συντροφίᾳ τους, και σκλάβος ἄς πέθαινα στὴν Ἀραπιά!

Οἱ ναῦτες μέινανε σιωπηλοὶ γιὰ λίγο.

Τότε ἓνας ἀπὸ τὴ χώρα μας πῆρε τὸ λόγο και μὲ βαρεῖα φωνὴ τοὺς ρώτησε:

— Τὶ εἶστε;

— Λοῦλοι τῆς Κυρᾶς μας, ἀποκρίθηκεν ὁ πρῶτος τοὺς γλυκόφωνα.

— Και ποιά εἶν' ἡ Κυρά σας;

— Εἶν' ἑκείνη ποῦ κυβερνάει τὸ καράβι μας τὸ κατακτητικὸ. Ἡ Βασίλισσα, ποῦ ταξειδεύει ἀνίκητη στὰ πέλαγα. Κ' ἐμεῖς, οἱ ταπεινοὶ της ποῦ ταξειδεύουμε μαζί.

— Και τί ζητᾶτε ὁδῶ;

— Ἦρθαμε νὰ πάρουμε τὸν Καλεσμένον ποῦ κι' ὁ ἴδιος μᾶς τὸ ζήτησε. Ἄς ἔρθῃ, νὰ ποῦ τὸν ἀκούσαμε! Σύντροφο θὰ τὸν κάμουμε κι' ἀγαπημένο μας. Τὴν τρικυμία θὰ πολεμήσουμε μαζί. Και θὰ νικήσουμε μαζί! Τὸν ἔπαινο τῆς Κυρᾶς μας θάχουμε σημαία μας. Αὐτὴ θὰ μᾶς σκεπάσῃ και θὰ μᾶς βοηθήῃ. Ποῦ εἶναι, ἀφοῦ μᾶς κάλεσε νάρθοῦμε; Ἄς ἔβγῃ ἔμπρός! Καιρὸ δὲν ἔχουμε. Τὸ Καράβι τρανὰ ταξειδία θὰ καταπιαστῇ. Και θὰ πάρῃ κι' ἄλλους καλεσμένους. Και θὰ πάῃ και ὁ ἄλλος χώρος. Τὸ προσμένουν νὰ περάσῃ οἱ διαλεχτοὶ, ἀνυπόμονοι! Τὶ ἀργεῖ; Ἀφοῦ ἀκούει τὸ κάλεσμα, δὲν ἀποκρίνεται; Κ' ὕστερα θ' ἀρχίσῃ τὸ ταξειδί μας σὲ πέλαγα καινούρια, ποῦ ὡς τώρα δὲν τοὺς γνώρισαν ἐκείνους ποῦ θὰ τὰ δαμάσουν. Και θὰ τοὺς γνωρίσουν, και θὰ δαμαστοῦν! Και θὰ τοὺς προσκυνήσουν. Τὶ νῖκες θὰν' ἐκεῖνες! Κ' ὕστερα ἡ ἀνάπαψη και ἡ χαρὴς! Κλινάρια και προσκέφαλα ἀπὸ πεταλούδες θὰ μᾶς βαστοῦνε και θὰ μᾶς νερκώνουν. Κ' ἡ Κυρά μας ἀπὸ πάνω θὰ φιλήῃ τὸν ὕπνο μας τὸν κορυσμένον. Ὑπνο μακαριστόν. Ἐμπρός! Ποῖς εἶναι; Κρύβεται; Διστάζει; Ἀλλοίμονο σ' ἐκείνον, ἂν φόβος τὸν κρατεῖ. Σ' ἐμᾶς ὁ φόβος εἶναι ξένος, ποῦ δὲν ξεπροβάλλει ἔμπρός μας. Κι' ὅποιος φοβᾶται, δὲν εἶναι ἀπὸ τὸν κύκλο μας. Ἐμπρός;

Ὡ σπαραγμοὶ! Ἐτοιμάζεται νὰ φύγῃ ἡ βάρκα. Ἐνῶ μιλεῖ τὸ παληγκῆρι, χίλιες λαχτᾶρες μὲ γραπώνουν. Τὰ λόγια του ἔβγαιναν ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου. Τόσο τᾶβλεπα ν' ἀκολουθοῦν κάθε μου σκέψη. Ἀπόφαση και τόλμη στὴν ἀρχὴ μου ἀνάψανε τὰ σωτικά. Κ' ὕστερα δισταγμοὶ και τρόμοι μαῦροι μὲ σείσανε βαθεῖα. Και τελευταῖα και σὰν κορὸ μούδιασμα ἀνεξήγητο μοῦδесе κάθε λογισμὸ και μὲ παράλυσε. Κ' ἡ βάρκα ξάνοιγε! Κι' ὁ κυβερνήτης μὲ θλιμμένο πρόσωπο δὲν ἔβλεπε ἄλλον παρὰ ἐμένα μοναχά. Και μ'

ἔκραξε μὲ τὴ γλυκεῖα καὶ λυπημένη του ματιά.
Καὶ σιωπηλὰ μὲ μάλ्लωσε. Ἀλοῖμονό μου!
Κ' ἡ βάρκα ἔφευγε. Τότε ἀνασαλεύτηκε τὸ
πλήθος. Πολλὲς φωνὲς σηκώθηκαν.

— Μὴν εἴμ' ἐγώ; Μὲ θέλεις; Ἔρχομαι!

Γύρισε περήφανο τὸ παληκάρι καὶ εἶπε:

— Δειλοὶ, μὴ μὲ ρωτᾶτε ἐμένα! Ἐγὼ ρωτῶ:
Ποιὸς εἶν' ἐκεῖνος ἀπὸ σᾶς; Θ' ἀποκριθῇ; Ἀέ
θὰ τολμήσῃ, γιατί καὶ αὐτὸς εἶναι δειλός. Κ'
εἶν' ἀποφασισμένο: Μ' ἐσᾶς ὅλους θὰ μοιάσῃ,
τοὺς δειλοὺς!

Μάγιαζε καὶ λάχιζε ἡ ψυχὴ μου. Ἔλεγα:
«Εἴμ' ἐγώ! εἴμ' ἐγώ!» Καὶ δὲν εὗρισκα φωνὴ
νὰ τὸ φωνάξω. Τὸ πλήθος ἄγριο χειρνομοῦσε
καὶ ἔβριζε τοὺς ναῦτες. Τοὺς φώναζε νὰ γυρίσουν
καὶ νὰ τοὺς πάρουν ὅλους. Ἀπὸ τρία παιδιά ἀπὸ
τοὺς συντρόφους μου στὸ σχολεῖο καὶ στὰ παι-
γνίδια, θέλησαν μ' ἓνα πῆδημα νὰ φθάσουνε
τὴν βάρκα πρὶν ξεμακρύνῃ· πέσανε στὸ νερό,
καὶ πνίγονταν, καὶ κανένας δὲν τοὺς ἔδινε βοή-
θεια, μήτε ἡ βάρκα. Δὲν τοὺς λυπώμουνα καὶ
ἐγὼ τὴν τόλμη τους μισοῦσα.

Ἡ βάρκα βγήκε ἀπ' τὸ λιμάνι χωρὶς ν' ἀνοίξῃ
τὸ νερό, χωρὶς νὰ κάμῃ κρότο. Ὁ κόσμος ἔφευγε
βουβός. Κ' ἐγὼ, μὲ μιὰν ἀπελπισιὰ θανάσιμη
στὰ στήθια, ἔτρεξα καὶ ἀνέβηκα στὸ Κάστρο
πάλι καὶ ἄρχισα σπαράχτικα νὰ κλαίω καὶ νὰ
φωνάζω. Παρακαλοῦσα νὰ μὲ πάρῃ τὸ καράβι
γιατ' εἶμαι ἐγὼ ἐκεῖνος ποῦ ζητᾷ. Κανεὶς δὲ
μ' ἄκουσε! Τὸ καράβι γαλανὸ καὶ μαγεμένο,
κίνησε πάλι ὅπως εἶχ' ἔρθῃ. Τραγοῦδι ἀνάκουστο
σὰν προσευκὴ καὶ σὰν παιᾶνας, ἀνέβαινε στὸν
οὐρανό. Τραγοῦδια καὶ βιολιά σ' ἓνα ρυθμὸ
ἀδερφώνονταν, καὶ ἀνέβαιναν. Καὶ τὸ καράβι
πέρασε. Τὸ κῆμα ἐμπρός του ἀγρίευε, καὶ τα-
πεινὸ ἔσβυνε πίσωθὲ του. Κι' αὐτὸ γλυστροῦσε
καὶ ἔφευγε. Κι' ἄφῃς ἐμένα καὶ τὴ χώρα στὴν
καταφρόνεια μας τὴν ἀναντη, στὴν αἰώνια
λησμονεῖα.

Τόχασα ἀπὸ τὰ μάτια μου, ἀχνὸς σὰ νᾶτανε
καὶ νὰ σκορπίστηκε. Κ' ἔμεινα καὶ ὡς ποῦ στεί-
ρεψαν τὰ δάκρυνά μου. Μ' ἄδεια καρδιά, μὲ
κουρασμένα μάτια κύταξα τὸ πέλαγο καὶ πάλι.

Γ. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

**Μιὰ γενικὴ ματιά — «Τὸ Χελιδόνι» —
«Οἱ Πετροχάρηδες»**

Κανεὶς, ὑποθέτω — οὔτε αὐτοὶ οἱ ἐκ συστή-
ματος ἐχθροὶ τοῦ κ. Χρηστομάνου — δὲν θὰ
ἠμποροῦσε ν' ἀρνηθῇ, ὅτι ἀπὸ τὴν ἐποχὴν, ποῦ
ὁ ποιητὴς τῆς Αὐτοκρατείας Ἐλισάβετ, μᾶς
διηγῆθηκε τὸ ὥραϊον του ὄνειρον μέσα εἰς τὴν
κόγχην τοῦ Διονυσιακοῦ Θεάτρου καὶ ἐπεχείρησε
νὰ τὸ ζωντανέψῃ μὲ τὴν ἴδρυσιν τῆς «Νέας
Σκηνῆς», τὸ νεώτερον Ἑλληνικὸν Θέατρον
ἔκαμεν ἕως σήμερα τὰ εὐγενικώτερα καὶ ἀριστο-
κρατικώτερα βήματά του πρὸς τὰ κάποια Ἰδα-
νικά τῆς μεγάλῃς Τέχνης, ποῦ φτερουγίζουν
ἀκόμη ἀθάνατα — γιὰ ὅσους ἔχουν τὴ δύναμι
νὰ τὰ διαισθάνονται — κάτω ἀπὸ τὸν αἰωνίως
νεάζοντα καὶ αἰωνίως γελαστὸν οὐρανόν μας.
Ἀλλὰ καὶ κανεὶς, βέβαια, δὲν θὰ εἶταν εἰς θέσιν,

δυστυχῶς, νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι ὁ ὑπέρροχος αὐτὸς
ἄνθρωπος δὲν ἀπογοητεύθηκε πολὺ γλίγορα καὶ
δὲν ἐκουράσθηκε καὶ δὲν κατέστρεψε σὲ μιὰ
στιγμὴ ἑνὸς πεζοτάτου θυμοῦ, τὸ ὠραιότερον
μέρος τῆς ποιητικωτάτης ἀποπειρας του.

Ἀλοῖμονον! οἱ καλλιτεχνικὲς βραδυὲς, ποῦ
ἐπέρασαν οἱ Ἀθηναῖοι κάποτε εἰς τὸ κομψὸν
θεατρᾶκι τῆς πλατείας τῆς Ὀμονοίας παρῆλθον
πολὺ γλίγορα καὶ ἀπὸ τὰ μέσα σχεδὸν τοῦ
δευτέρου ἔτους τῆς ζωῆς τῆς «Νέας Σκηνῆς»
ἢ «Ἀλκηστis», ἢ «Ἀντιγόνη», ἢ «Ἐδδα Γκάμ-
πλερ», ἢ «Ἀγριόπαππια», ἢ «Νύφη μου», τὸ
«Ξένο Ψωμί», τὸ «Κράτος τοῦ Ζόφου», καὶ
δὲν ἐνθυμοῦμαι τι ἄλλο ἀκόμα ἀριστοῦργημα
τῆς παγκοσμίου φιλολογίας, παρεχώρησαν τὴν
θέσιν τους εἰς τὴν «Κορράϊαν καὶ Σαν», τὴν
«Πρώτην νύκτα τῶν γάμων τοῦ κ. Καρπῶν
καὶ Σα» καὶ τὶς ἄλλες δυσώνυμες «Συντροφίαις»,
ποῦ τὸ ἐλεύθερον γαλλικὸν θέατρον προσφέρει